

Plan for arbeidet med progresjon innenfor fagområdene

Håbet

Dette legger vi til grunn i arbeidet:

- Barn har en iboende kraft til å ville søke mening i tilværelsen, til utvikling og oppdagelse.
- Alle barn og voksne skal møtes som unike individer.
- Alle barn er unike og kommer til barnehagen med sin personlighet og med sine egne erfaringer. Dette blir vårt utgangspunkt for arbeidet med det enkelte barns utvikling.
- Vi tar utgangspunkt i det barnet kan!
- Opplevelsen av mestring er nært knyttet til utviklingen av et godt selvbilde, derfor må alle barn få utfordringer tilpasset sitt utgangspunkt. Vi skal gripe barna i mestringsøyeblikk.
- Barn utvikler seg ulikt og med forskjellig tempo. Ikke alle følger det samme mønsteret.
- Barna danner seg selv i samspill med andre
- Voksne er viktige rollefigurer for barna
- For barna i barnehagen finnes ikke spesifikke fagområder – det finnes bare liv.
- Vi voksne i barnehagen skal ha et bevisst forhold til arbeidet med fagområdene og sørge for at disse er til stede i hverdagen. Disse må synliggjøres i planer, dokumentasjon og evalueringer.
- Fagområdene opptrer sjelden isolert.
- Arbeidet med de ulike fagområdene kan ikke alltid planlegges på forhånd. Det kan oppstå ut fra situasjonen her og nå og barnas medvirkning. Dette kan dokumenteres i etterkant

Til selve planen:

Planen tar ikke utgangspunkt i alder, men i tre «trappetrinn» vi mener bygger naturlig på hverandre og som alle barn går om enn med ulik fart og spenst. Innenfor hvert av trinnene kan det befinne seg barn i ulik alder avhengig av det enkelte barns utvikling. Et barn kan også befinne seg på ulike trinn på ulike fagområder. Vår oppgave som pedagoger er å finne barnets ståsted og bygge videre på dette med de tiltak som nevnes i planen, slik at hvert barn får «akkurat passe» utfordringer og en god progresjon. Når vi beveger oss fra et trinn til et annet betyr ikke det at vi legger bort alt vi gjorde i trinnet før. Vi kan bevege oss mellom trinnene da vi vet at gjentagelse tilført nye elementer har god læringseffekt. Målsetningene i planen knyttes til de voksnes arbeid og tilrettelegging/tiltak for de barna som faktisk befinner seg på dette trinnet.

VI FORVANDLER
PINNEN TIL
TRYLLESTAVEN

Kommunikasjon, språk og tekst

Mål for personalets arbeid	Tiltak
Trinn 1	
<ul style="list-style-type: none"> Barna skal få oppleve glede ved bruk av bøker, få lyst til å bla i bøker Barna skal få møte et tydelig verbalt og nonverbalt språk Bevissthet rundt begreper Øve opp evne til å motta enkle beskjeder, både enkeltvis og i gruppe Barna skal få øve språk gjennom sang Øve på turtaking 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bruke pekebøker og billedbøker, samtale om bildene ✓ Bruke hverdagssituasjoner aktivt i forhold til utvikling av barnas evne kommunikasjon ✓ Benevning og gjentakelse ✓ Korte beskjeder, enkle setninger ✓ Bruke situasjoner en til en bevisst til språktrening ✓ Dele i smågrupper ✓ Bruk av konkrete, bevegelse og bilder som støtte ✓ Være tilgjengelige voksne som bruker språket bevisst i arbeidet med barna ✓ Bruke sanger og sangleker sammen med barna ✓ Gi barna tid i samtaler, stopp opp og avvent barnets respons ✓ Bruke snakkepakken aktivt
Trinn 2	
<ul style="list-style-type: none"> Barna skal få bli kjent med eventyr Høytlesning enkeltvis og i gruppe Spill; lotto, lyd-lotto osv Bevissthet rundt situasjoner som kan brukes til språktrening; hverdagssituasjoner Felles opplevelser; samtale om dette etterpå Utvide beskjeder og kompleksitet; to ledd Dialogisk lesning Holde en samtale i gang over litt tid, felles fokus 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bruke snakkepakken aktivt ✓ Bruke begynnende tekstskaping ✓ Vi setter tekst på tegninger ✓ Oppmuntre barna til å skrive navnet selv. "Hermeskrive" ✓ Oppfordre til tegning og lekeskriving ✓ Utvide beskjeder og kompleksitet; to ledd ✓ Rim, regler, sanger. Med mye innslag av «nonsens» innhold og lek med språket. ✓ Bruke bildebøker med noe tekst. ✓ Bruke spill som stimulerer til lek med bokstaver og innlæring av begreper, preposisjoner. ✓ Bruke muntlige fortellinger med innslag av konkrete og dramatisering. ✓ Barna dramatiserer, synger og forteller ✓ Bruk av ordbilder på egne navn og enkelte konkrete. ✓ Bruke humor i hverdagen, tullefortellinger og tullesanger ✓ Bruk av <i>Grep om begreper</i> som metode for begrepslæring
Trinn 3	
<ul style="list-style-type: none"> Barna skal få møte fakta-tekster 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Følge mål og metoder i språkløypa</i> ✓ Bruke digitale verktøy for å finne fakta om aktuelle tema

<ul style="list-style-type: none">• Bli kjent med bokstaver, kjenne igjen sitt eget navn og eventuelt kunne skrive det• Ta imot og utøve beskjeder som inneholder flere ledd, flere handlinger• Gi rom for undring og filosofi• Dramatisering• Kunne gjenfortelle historier• Øve bevisst på begreper	<ul style="list-style-type: none">✓ Førskolegruppe med trening i tall og bokstaver✓ Begrepstrening ved hjelp av oppgaver/konkreter✓ Spill med innhold rettet mot målene✓ Bruke snakkepakken aktivt✓ Dialogisk lesning✓ Bruke språkverktøyet Bravo-leken
---	--

Nærmiljø og samfunn

Mål for personalets arbeid	Tiltak
Trinn 1	
<ul style="list-style-type: none"> • Skape tilhørighet til hverandre som gruppe • Vi lar barna få erfare at de har medbestemmelse på sin hverdag i barnehagen • Vi er trygge medfarere når barna utvider sin horisont fra sin familie til barnehagen som et miniatyrsamfunn. Barna møter andre barn og voksne og lærer seg spillereglene i barnehagen, og de skal få erfare at de betyr noe for fellesskapet. • Vi lar etter hvert barna få bli kjent med nærmiljøet rett utenfor barnehageporten 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Personalet er tilstedeværende og iakttar barnets kroppsspråk og handler deretter ✓ Tema barn og familie; hvem er jeg og hvem er de andre? ✓ Øve på turtaking ✓ Turer til
Trinn 2	
<ul style="list-style-type: none"> • Introdusere barna for nærmiljøet • La barna erfare at de har medbestemmelse på sin hverdag i barnehagen • Inspirere til nysgjerrighet og til et ønske om å ta vare på bygda og naturen vår • Bli kjent med lokal kultur • Gi barna kjennskap til nyttig miljøarbeid i barnehagens hverdag • Bidra til at barn får kjennskap til bærekraftig utvikling 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Besøke f. eks brannstasjon, bibliotek, miljøstasjonen, skolens område, Møllerparken, kirka ✓ Presentere barna for flere valg. Lære barna å forstå konsekvenser av de valgene de har tatt ✓ La barna erfare at valg som en tar får konsekvenser for de andre. La barna erfare at flertallets ønske overprøver deres eget ønske ✓ Bruke samtalen aktivt i medbestemmelsen ✓ Praktisere turtaking ✓ Ha rutiner for daglige og ukentlige miljøarbeid, der barna er aktive deltakere ✓ Være gode miljøbevisste rollemodeller
Trinn 3	
<ul style="list-style-type: none"> • Legge til rette for besøk på bedrifter/arbeidsplasser som har tilknytning til barna i barnehagen • Presentere nasjonale og lokale styringsordninger og hva et demokrati er • Jobbe aktivt med miljøarbeid i det daglige, hvor barna får mer og mer ansvar • Kjennskap til trafikkbilde og trafikkregler 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Introdusere konge, statsminister, ordfører og deres funksjon ✓ Bruke IKT som verktøy for å innhente informasjon om lover og regler ✓ Arrangere møter mellom beslutningstakere og barna i barnehagen ✓ Tarkus ✓ Harry

Kropp, bevegelse og helse

Mål for personalets arbeid	Tiltak
Trinn 1	
<ul style="list-style-type: none">• Gi tid og rom for at barna skal få utforske omgivelsene kroppslig• Legge til rette for at barna skal få oppleve motorisk mestring• Bli kjent med egen kropp• Rom og romfølelse• Utvikle gode helsemessige vaner	<ul style="list-style-type: none">✓ Hjelp til selvhjelp; barna skal få gjøre mest mulig selv, bruke enhver mulighet for motorisk trening gjennom dagen✓ Støtte og hjelpe barnet til å komme et skritt videre motorisk✓ Bruke puter, hinderløype og annet utstyr vi har i barnehagen✓ Bruke uteområdet aktivt✓ Tilby sunn og variert mat
Trinn 2	
<ul style="list-style-type: none">• Utvide motorisk repertoar hos det enkelte barn• Gi varierte muligheter for å oppmuntre barna til å strekke seg motorisk• Øve på ferdigheter som balansere, hoppe, løpe, krype, åle, kaste, ta imot osv• Oppleve glede ved å bruke kroppen og å gå på tur• Trene selvstendighet i hverdagssituasjoner	<ul style="list-style-type: none">✓ Bruke tilgjengelig utstyr i barnehagen✓ Korte turer utenfor barnehagens uteområde✓ Legge til rette aktiviteter hvor en trener på spesifikke ferdigheter✓ Tilby sunn og variert mat
Trinn 3	
<ul style="list-style-type: none">• La barna oppleve gleden ved å gå lengre turer• Utfordre barnas motoriske ferdigheter• Selvstendighet i påkledning, håndvask, ved måltid osv.	<ul style="list-style-type: none">✓ Turer til Melsheia✓ Sykkeldager✓ Større utflukter

Etikk, religion og filosofi

Mål for personalets arbeid	Tiltak
Trinn 1	
<ul style="list-style-type: none"> • Vi har kunnskaper og kompetanse om de ulike barnas religiøse livssyn og kulturelle bakgrunn. • Gi rom og tid for undring gjennom å møte barna på spørsmål og barnas tro. • Vi er gode rollemodeller. • Vi hjelper barna å identifisere egne og andres følelser • Vi viser alternative handlingsmønstre • Vi har respekt for barnets identitet og personlighet 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sikre god dialog med foreldre. Overføre kunnskap fra foreldre/foresatte til bhg ✓ Markere kristne høytider (jul og påske) med konkrete ✓ Markere 17. mai, FN-dagen, Samefolkets dag ✓ Markere andre merkedager i samarbeid med foreldre/foresatte til de barn som er i bhg til enhver tid. ✓ Vi er på gulvet sammen med barna og være der med en gang noe skjer. ✓ Barn blir kjent med egne følelsesmønstre og viser det i hverdagen
Trinn 2	
<ul style="list-style-type: none"> • Vi skaper tid og rom for samtale, skape et fysisk miljø som innbyr til samtale • Vi hjelper barnet med å identifisere egne og andres følelser og handle etter dette • Vi er støttespillere og aktive medhjelpere i konfliktløsning • Vi er tydelige voksne i forhold til samfunnets normer og regler, hva som er rett og galt • Vi viser nulltoleranse for mobbing/utestengning • Fokus på hvordan vi skal være med hverandre 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Undre oss sammen med barna over nytt liv og alt som spirer og gror ✓ Normer og verdier ✓ Tema i samlinger, bruk av voksne i rollespill ✓ Erfare at egne valg og handlinger kan påvirke situasjoner. ✓ Barnehagen har en gjennomarbeidet og bevisst verdiplattform som ligger til grunn for alt vi gjør
Trinn 3	
<ul style="list-style-type: none"> • Vi er bevisste rollemodeller når det gjelder toleranse og respekt • Vi fyller begrepene toleranse og respekt med et verbalt innhold og knytter dette til hendelser i hverdagen slik at barna får en større forståelse for hva dette betyr i praksis. • Vi stimulerer til refleksjon rundt vennskap 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Barnehagen har en gjennomtenkt verdiplattform som ligger til grunn for alt vi gjør ✓ Barn og voksne reflekterer sammen over egne handlinger, og handlingsalternativer ✓ Bruke samtalen til refleksjon rundt egne erfaringer og sette seg inn i andres ståsted ✓ Reflektere over de store spørsmål ut fra barnas initiativ. Reflektere over ulikheter ✓ Markere Lucia

Antall, rom og form

Mål for personalets arbeid	Tiltak
Trinn 1	
<ul style="list-style-type: none"> • Vi støtter opp om barnets begynnende matematiske utvikling med utgangspunkt i barnets interesser og uttrykksformer • Vi skal være lyttende og oppmerksomme i forhold til den matematikken barnet uttrykker gjennom lek og samtaler • Vi tar utgangspunkt i barnet og dets opplevelse av seg selv i gruppa, i barnehagen og i den verden de til nå har fått erfare. • Vi skal være bevisst i forhold til sortering i ulike kategorier • Vi er bevisst egen begrepsbruk og introduserer barna for stor-liten og enkle mengdeuttrykk og former 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lek med tall, introdusere 1-10 ✓ Telle fingre, tær, barn i gruppa, ✓ Knytte tellingen og begrepsbruken til kjente konkrete. ✓ Telleleker ✓ Sortere leker, farger, former, matvarer o.l ✓ Lek med former, leke med puttekasser, puslespill
Trinn 2	
<ul style="list-style-type: none"> • Vi undrer oss og resonerer sammen med barna om likheter, ulikheter, størrelser, antall og former • Vi støtter opp under barnas nysgjerrighet og utforsker glede. • Vi er bevisste barnas begynnende forståelse av sammenhengen mellom mengde, tall og tallsymbol • Vi skal la barna bli godt kjent med tallremsa 1-10 • Vi skal gi barna begynnende erfaring med parkobling • Vi introduserer flere begreper knyttet til måling og mengde • Vi er bevisste på å ha utfordrende lekemateriell tilgjengelig. • Vi skal ha tilgang til konstruksjonslek • Vi bruker naturen aktivt til å undre oss sammen med barna i forhold til sammenhenger og ulikheter 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Lek med former, tegner dem, benevner dem og bruker dem i hverdagslivet. ✓ Måling, veiing, eksperimentering ✓ Konstruksjonslek (Lego, Kapla, byggesett, geomag naturmateriale, snekring mm.) ✓ Spill med fokus på læring av tall og matematiske begreper. ✓ Bruke sanger med tallremsen ✓ Pirre barnas nysgjerrighet og undring rundt tall og antall ✓ Gi barna erfaring med tellepeking
Trinn 3	
<ul style="list-style-type: none"> • Vi legger tilrette for litt mer avansert eksperimentering med former, systemer, mønster og mengde • Vi skal legge til rette for aktiviteter med parkobling og aktiv bruk av tallremsen 1-10 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Introdusere det «å legge til» og «ta bort» ✓ Videreføring av tiltakene nevnt overfor ✓ Kardinaltallforståelse, den siste jeg teller er den som representerer mengden en har totalt ✓ Ha samtaler med barn der man kan

<ul style="list-style-type: none"> • Vi legger til rette for aktiviteter som styrker og videreutvikler barnas forståelse av sammenhengen mellom tall og mengde. • Vi skal støtte barnas evne til å bruke språket som redskap for logisk tenkning • Vi skal la barna delta aktivt med hverdagsaktiviteter knyttet til dagsrytmen, holde oversikt, dekke bord 	<p>skille mellom det som har hendt og det som skal skje</p>
--	---

Kunst, kultur og kreativitet	
Mål for personalets arbeid	Tiltak
Trinn 1	
<ul style="list-style-type: none"> • Syngte tradisjonelle sanger. Bruke sang, dans, musikk og rytme i hverdagen. • Fokus på prosessen og skaperglede, ikke på produktet • La barna ta aktivt del i forming av egen kultur 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Voksne verdsetter barnekulturens egenverdi ✓ Fingermaling, leire, tekstiler ✓ Spontansang, sang, rytmeinstrumenter ✓ Trampe og klappe ✓ Hermelek
Trinn 2	
<ul style="list-style-type: none"> • Ulike typer musikk • Dramatisere eventyr ved bruk av konkreter og seg selv • Fremme skaperglede og stolthet over eget arbeid. • Vi tilrettelegger for at barna opplever gleden ved sang, musikk og bevegelse. • Ivareta barnekulturen og la den blomstre 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kjennskap til flere materialer f. eks papp/kartong, plast ✓ Barna får male, tegne/farge, klippe og lime og modellere ✓ Stimulere til rollelek ved å dramatisere. ✓ Bygge hytte, bruke alle kinker og kroker til lek ✓ Voksne som tør å slippe seg løs og som er igangsettere ✓ Voksne som gir barna rom og gehør og lar de medvirke til deres musikkønsker
Trinn 3	
<ul style="list-style-type: none"> • Vi gir barna trygge rammer slik at de tør uttrykke seg kreativ alene eller i liten gruppe. Medbestemmelse til aktiviteter i mindre grupper • Vi utvider barnas horisont ved å dra på lengre turer ut av bygda 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bruk av avanserte kreative teknikker. Slik som veving, snekring, fingerheklings og «spå» ✓ Voksne og barn som forteller vitser og gåter ✓ Lage fortellinger, vitser og gåter sammen med barna ✓ Tilrettelegge for mer langsiktige kreative prosjekter ✓ Delta på teater/forestillinger ✓ Oppfordre barna til å vise sitt produkt for andre det være seg dans, sang, drama og kunstverk ✓ Vi arrangerer tur for skolestarterne

Natur, miljø og teknologi

Mål for personalets arbeid	Tiltak
Trinn 1	
<ul style="list-style-type: none"> • Få erfaring med de ulike årstidene. • Bruke sansene i utforskning og erfaring med årstidene. • Bruk av naturmaterieill i formingsaktivitet. • IKT • Kildesortering • Selvstendighets trening som påkledning og det å spise selv. • Bygge med konstruksjonsleker/materieill 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oppleve, erfare og få kjennskap til naturkreftene ved å være ute i all slags vær ✓ Få kjennskap til ulike digitale verktøy, Ipad, PC og prosjektor ✓ Sortere matsøppel, papir, plast og metall ✓ Gi barna tid og mulighet til mestring og opplevelsene av det å klare selv. ✓ Oppleve verden sammen med barna
Trinn 2	
<ul style="list-style-type: none"> • Gi barna kjennskap til nyttig miljøarbeid i barnehagens hverdag • Bidra til at barn får kjennskap til bærekraftig utvikling • Videreutvikle barnas erfaringer med tekniske leker og teknikk i hverdagen. • Vi stimulerer til undring over naturens syklus gjennom opplevelser og oppdagelser 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ha rutiner for daglige og ukentlige miljøarbeid, der barna er aktive deltakere ✓ Være gode miljøbevisste rollemodeller ✓ Utedager og turdager. ✓ Naturopplevelser i alle årstider ✓ Utforske dyr og planter vi finner på vår vei ✓ Planting og høsting ✓ Vi lar barna være delaktige i daglige gjøremål
Trinn 3	
<ul style="list-style-type: none"> • Miljødetektiver • Arbeid i gjenbruk i formingsarbeid. • Erfare hvordan teknikk kan brukes i leken og hverdagslivet. • Vi gir erfaringer med og kunnskap om dyr og vekster og deres gjensidige avhengighet og betydning for matproduksjon. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Barna lærer mer om gjenbruk og resirkulering. ✓ Iakttatte og lære om dyr, fisk, fugler, insekter og planter. ✓ Spikkesertifikat